

ŘEMESLA 16. 03. 2017

Linoryt můžete vyzkoušet nejen na výtvarném kroužku, ale i doma

Technika linorytu se začala postupně používat od konce 19. století a představovala levnější a snazší alternativu dřevořezu. Linoryt se začal...

Linoryt je označení pro tiskařskou techniku používanou v umělecké i reklamní oblasti. Spočívá ve vyřezávání motivů do lina či PVC a v následném otisknutí barvy. Linoryt patří do kategorie technik tisku z výšky, což znamená, že se ve výsledné fázi tisku zobrazí části plochy, které nebyly vyřezány. Tuto techniku si může vyzkoušet prakticky každý i doma, je však třeba se vybavit potřebným náradím a materiálem.

Historie linorytu

Technika linorytu se začala postupně používat **od konce 19. století** a představovala levnější a snazší alternativu [dřevořezu](#). Linoryt se začal uplatňovat nejprve v oblasti průmyslu, konkrétně při **výrobě tapet**. V meziválečném období začal sloužit jako agitační prostředek, metodou linorytu se mohly levně tisknout plakáty, **letáky** i přebaly knih. Velmi brzy se však linoryt dostal do oblasti **umění**, kam neodmyslitelně patří i nyní. Tuto techniku zvládali bravurně i světoví umělci, jedním z nich byl například **Pablo Picasso**.

Výhoda linorytu spočívá v jednoduché manipulaci, tisky lze provádět jak v **jednobarevném**, tak vícebarevném provedení. Dříve se používalo právě **linoleum** vyrobené z korkové drti. Technologie však umožňuje i použití dostupnějšího materiálu - **PVC**. Současní umělci tak velmi často ryjí a dlabou právě do materiálu z PVC. Jeho povrch je však hladký, proto je třeba jej zbrousit a dále upravit.

V oblasti umění se **linoryt** uplatňoval u nejrůznějších uměleckých stylů, obzvláště rozšířený byl v Anglii, kde vzniklo samotné linoleum. V Česku se dříve věnovali této technice např. **Josef Čapek** nebo **Michal Cihlář**. Na současné české umělecké scéně nalezneme rovněž řadu umělců, kteří se linorytem zabývají profesionálně, tisky z linorytu jsou k vidění i v mnoha galeriích. Od roku 2001 je v České republice rovněž pořádáno **Mezinárodní sympozium linorytu**.

NÁŠ TIP:

Přečtěte si také [článek o řezbářství a základních řezbářských technikách!](#)

Linoryt - základní princip techniky tisku

Do linolea či PVC se při **linorytu** speciálními různě širokými a profilovanými **dláty** vyrývají ornamenty a obrazce. Jednotlivé vrypy musí být dostatečně hluboké, aby se v tisku neprojevíly. Na hotové, vyryté lino se nanáší speciální **tiskařská barva**, která se vyznačuje dlouhou dobou schnutí. Následně se materiál položí na papír či plátno a barva se přenese silným přitlakem pomocí čistého válečku. Jedno připravené linoleum lze použít až pro 200 tisků.

Materiál a potřebné vybavení

Tiskařská **technika linoryt** nevyžaduje příliš mnoho specifického vybavení. Postačí základní sada, kterou běžně zakoupíme v obchodech s uměleckými potřebami, eventuálně i v papírnictví. Pokud si chcete linoryt v domácím prostředí vyzkoušet nebo tuto techniku osvojit u svých dětí, budete potřebovat:

- **Lino** - může být vyrobeno z korku, gumy i PVC. Lino lze zakoupit ve specializovaných obchodech, často jsou k sehnání zdarma vzorky lina v hobby marketech, eventuálně se ptejte po odstřížcích či poškozených kusech. Lino musí být dostatečně silné, pružné a odolné, musí totiž snést rytí i samotný mnohonásobný tisk.
- **Rydla** - na trhu jsou k dispozici rydla přímo určená pro linoryt. K sehnání jsou v různých cenových hladinách, od stokoruny za celý set rydel až po jedno profesionální rydlo za několik set korun. Pokud si chcete linoryt pouze vyzkoušet a osvojit si techniky vyřezávání a také vyzkoušet různé druhy rydel, základní levný set vám bude stačit. Poté si nakoupíte přesně takové kvalitní rydlo, které bude odpovídat vašim požadavkům. Rydla se vyrábí v různých profilech a vytváří tak při působení tlaku různě tvarované rýhy.
- **Válečky** - potřeba jsou minimálně dva válečky, jeden slouží k nanášení barvy na lino a druhý k jeho přitlačení na podkladový materiál.
- **Grafický lis** - v domácím prostředí není potřeba, nahrazuje se výše zmíněným válečkem.
- **Papír** - grafický, s velkým podílem vláken. Běžné kancelářské papíry jsou pro linoryt nevhodné.
- **Další drobné vybavení** - nůž, hadr, fix, hřebíky, smirkový papír

Linoryt - návod

Pokud jste se rozhodli vyzkoušet metodu **linorytu** v domácích podmínkách a současně jste si již zajistili nákup výše uvedeného potřebného vybavení, můžete se pustit do této zajímavé a efektní techniky. Nejprve je třeba **připravit linoleum** - uřezat jej do požadovaného rozměru a přidat pár centimetrů z každé strany. Aby se při rytí ornamentů lino nepohybovalo, je dobré ho v rozích přitlout pomocí hřebíčků do pevné dřevěné podložky nebo rýsovacího prkna.

Následuje **příprava grafického podkladu**. Fixou můžete přímo na plochu linolea nakreslit obrysy

plochy, kterou bude potřeba vydlabat. Místo fixy lze použít i tužku a následně plochu přestříkat fixačním roztokem, který zabrání rozmazávání předkreslených motivů. Na řadu přichází část, která vyžaduje hodně praxe a umu, tou je samotné **vyřezávání a dlabání rydly**. Používejte různě velké rydla a kombinujte různé profily.

Linoryt - nanášení barvy a tisk

Pokud je motiv v linoleu kompletní, můžete se pustit do nanášení barvy na linoleum. Používáte-li lino z PVC, je třeba jej před nanesením barvy řádně přebrousit smirkovým papírem, aby povrch zhrubl. Jinak by měla barva tendenci stékat. Barvu lze na linoleum nanášet štětcem, lepších výsledků však dosáhnete válečkem. Tím rozválejte speciální **tiskařskou barvu** vhodnou pro techniku linorytu a poté válejte po linoleu, čímž na něj přenesete barvu. Následně takto připravené lino položte na list papíru a stlačte jej buď tiskařským lisem, nebo druhým, tentokrát čistým, válečkem. Takto vyhotovený tisk by měl schnout až dva dny.

Vícebarevné tisky

Technikou linorytu lze vytvářet i vícebarevné tisky, pochopitelně jde o náročnější a pracnější postup. Vícebarevné tisky se vytváří například **přípravou dvou různých linoleí**, kdy se nejprve nanese motiv z jednoho a poté z druhého.

Vícebarevný tisk však lze provádět i metodou **dořezávání jednoho linolea**. Nejprve se vyřeže základní motiv a nanese se barva, poté se linoleum očistí a dořezávají se další části motivů a nanese se druhá barva. Tímto způsobem můžete aplikovat i větší počet barev na jedno dílo. Použití jednoho linolea je pracnější a časově náročnější, výsledný tisk však bude přesnější.

Linoryt je ideální tiskařskou technikou jak pro tvořivce a nadšence do umění, tak pro děti, umělecké kroužky a podobně. Díky dostupnosti materiálu jde o snadnou a cenově dostupnou metodu, která zaručí vynikající výsledek.